

SXEDIO.FF9

10.11.1946: ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΗΣ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΥΠΟ ΤΟΝ ΤΟΠΟΤΗΡΗΤΗ ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΠΑΦΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟ ΑΝΑΧΩΡΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΛΟΝΔΙΝΟ ΓΙΑ ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΑΙΤΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Οι πρώτες αντιδράσεις στις μελλοντικές ενέργειες για αποτροπή των νέων βρετανικών μεταπολεμικών σχεδίων (1946) για τη Κύπρο έφεραν στη επιφάνεια και τις διαφωνίες αναφορικά με τη γραμμή και τακτική του αγώνα του Κυπριακού λαού που θα ακολουθείτο στην προώθηση του ενωτικού αιτήματος.

Το ΑΚΕΛ ήθελε πλήρη διεθνοποίηση του Κυπριακού και να αφεθούν ελεύθερα τα χέρια της πρεσβείας που είχε αποφασίσει η Εθναρχία να αποστείλει στην Αθήνα και το Λονδίνο, για να κινηθεί προς όλες τις κατευθύνσεις αντί μόνο στις δυτικές χώρες και ιδιαίτερα την Αγγλία που ήταν και η κρατούσα δύναμη στο νησί.

Τόνιζε ακόμη ότι ήθελε όπως η πρεσβεία παμείνει αδέσμευτος και ουδέτερη για να μπορέσει να κινηθεί προς κάθε κατεύθυνση.

Αντίθετα η Εθναρχία και ευρύτερα η Δεξιά, ενώ ήθελε προβολή του Κυπριακού και των θέσεων των Ελλήνων Κυπρίων γύρω από το θέμα της Ένωσης διαφωνούσε με το ΑΚΕΛ και υποστήριζε μερικές μόνο επαφές στο εξωτερικό στη βάση των προηγούμενων πρεσβειών από το 1889 που είχαν επίκεντρο την Ελλάδα και τη Βρετανία.

Ενας από τους σημαντικούς παράγοντες, ο Τοποτηρητής του Αρχιεπισκοπικού Θρόνου και Μητροπολίτης Πάφου Λεόντιος πίστευε ότι όλοι αναγνώριζαν την ελληνικότητα της νήσου και δεν χρειάζονται επαφές σε άλλες χώρες.

Σε ερώτηση δημοσιογράφου, αν είχαν συγκεντρωθεί όλα τα έγγραφα που θα υποβοηθούν το έργο της Πρεσβείας ο Τοποτηρητής Λεόντιος δήλωσε στις 24 Οκτωβρίου 1946, δυο ημέρες μετά την

ανακοίνωση των νέων σχεδίων της Βρετανίας όπως τα ανακοίνωσε ο υπουργός Αποικιών Κρήτης Τζόουνς στη Βρετανική Βουλή, ότι δεν τίθετο ζήτημα διαφώτισης στο εξωτερικό "επί του δικαίου της εθνικής μας υποθέσεως, εφ' όσον αναγνωρίζεται υφ' όλων η ελληνικότης της Κύπρου".

Πρόσθεσε ακόμα ότι "ένα είναι το καθήκον μας, να διαδηλώσωμεν παντού τον ενωτικόν μας πόθον και να αξιώσωμεν την πραγματοποίησιν της".

Ο Τοποτηρητής αισθανόμενος τη δύναμη που είχε δεν έδειχνε να λαμβάνει σοβαρά υπόψη τις απόψεις της άλλης παράταξης που εκφράζονταν στο Εθναρχικό Συμβούλιο από τον Ιωάννη Κληρίδη σαν εκπρόσωπο της Παράταξης Εθνικής Συνεργασίας (δήμαρχοι και αντιδήμαρχοι της νήσου μαζί με αριστερές οργανώσεις και το ΑΚΕΛ). Η δύναμη του Λεοντίου προερχόταν κυρίως από το γεγονός ότι στο Εθναρχικό Συμβούλιο, η φωνή του Ιωάννη Κληρίδη ήταν πολύ αδύνατη και οι εισηγήσεις του απορρίπτονταν η μια μετά την άλλη.

Ως μέλη της Πρεσβείας ορίστηκαν ο Τοποτηρητής Λεόντιος, ο Μητροπολίτης Κερύνειας Μακάριος που βρισκόταν ακόμη στην Αθήνα και ο Ζήνωνας Ρωσίδης, Δ. Ν. Δημητρίου και Ιωάννης Κληρίδης.

Ο Κληρίδης εισηγήθηκε εκ μέρους της Παράταξης Εθνικής Συνεργασίας διεύρυνση της Πρεσβείας και το Εθναρχικό πρότεινε στους Γ. Χατζηπαύλου και Ν. Κλ. Λανίτη. Αυτό θεωρήθηκε ως μονόπλευρη διεύρυνση της Πρεσβείας και ο Ιωάννης Κληρίδης ζήτησε διορισμό και δυο εκπροσώπων της Παράταξης του, πράγμα που απορρίφθηκε. Τελικά δεν χρειάστηκε να μετάσχουν στην πρεσβεία οι Χατζηπαύλου και Λανίτης.

Απορρίφθηκε επίσης το αίτημα για αναθεώρηση του προγράμματος της Πρεσβείας, ώστε να μπορεί αυτή να κινηθεί και προς άλλες κατευθύνσεις, όπως ήταν οι κομμουνιστικές χώρες.

Ο Τοποτηρητής και το Εθναρχικό του Συμβούλιο δεν δέχθηκαν επίσης την εισήγηση του Ιωάννη Κληρίδη όπως συγκληθεί Παγκύπρια Διακομματική συνδιάσκεψη, στην οποία να λαμβάνονταν ομόφωνα δεσμευτικές

αποφάσεις αναφορικά με τη στάση που έπρεπε να τηρηθεί έναντι της εισήγησης του Κυβερνήτη για σύγκληση Διασκεπτικής Συνέλευσης.

Το Συμβούλιο της Εθναχίας αποφάσισε ότι το τηλεγράφημα που είχε σταλεί ήδη προς τον Πρωθυπουργό της Βρετανίας και τον υπουργό Αποικιών, σε απάντηση των ανακοινώσεων στη Βρετανική Βουλή και με το οποίο απορρίπτονταν οι προτάσεις τους και διαδηλώνόταν η απόφαση του Κυπριακού λαού να αγωνισθεί για τη ένωση, ότι αποτελούσε τη γραμμή που έπρεπε να ακολουθήσει ο Κυπριακός λαός και η Πρεσβεία.

Η νέα πρεσβεία θα ήταν η τέταρτη υπό τη αιγίδα της Εθναρχίας. Οι άλλες έγιναν το **1889**, το **1919** και το **1929**.

Η αναχώρηση των τριών από τα τέσσερα μέλη της πρεσβείας δηλαδή του Τοποτηρητή Λεόντιου, του Ζήνωνα Ρωσίδα και του Δ.Ν. Δημητρίου προσέλαβε πανηγυρικό χαρακτήρα.

Στη Λευκωσία ψάληκε το πρωί στον Καθεδρικό ναό Αγίου Ιωάννου προϊσταμένου του Τοποτηρητή "δέηση προς την Θεοτόκον και τον Υψιστον όπως ευλογήσουν τους σκοπούς της πρεβείας".

Τα μέλη της πρεσβείας προσφώνησε ο διευθυντής της εφημερίδας "Φωνή της Κύπρου" και μέλος του Εθναρχικού Συμβουλίου Κ. Παυλίδης που τόνισε ότι ο Κυπριακός λαός ατένιζε προς την πρεσβεία, την οποία θα παρακολουθούσε νεορά σε κάθε βήμα της και "θα αναμένη να ίδη εις τον ορίζοντα επί του ιστού του πλοίου, διά του οποίου θα επανακάμψη λευκή σημαίαν, σύμβολον του τερματισμού της δουλείας της ελληνικωτάτης Μεγαλονήσου Κύπρου".

Στο Λεόντιο απάντησε ο αρχηγός της Πρεσβείας Τοποτηρητής Λεόντιος:

" Δεν καυχόμεθα είτε διά την σοφίαν μας είτε διά την πολιτικήν και διπλωματικήν δεινότητα μας. Σκοπός μας είναι να εξυπηρετήσωμεν τον μεγάλον ημών αγώνα. Οι εθνικοί αγώνες τότε μόνον θα φέρουν αποτέλεσμα, όταν αποβλέπωμεν προς αυτούς μετά

ταπεινοφροσύνης. Οι εθνικοί ήρωες του **1821** δεν έχουν όπλα ούτε διαθέτουν υλικά μέσα προς απόκτησιν της ελευθερίας των.

Εις τα στήθη των όμως ήτο χαραγμένον το αίσθημα της θρησκείας το αίσθημα της φιλοπατρίας και η προσήλωσις των προς τον Πανάγαθον Θεόν, ο οποίος και ηυλόγησε τον αγώνα των και ενίκησαν μίαν καραταιάν αυτοκρατορίαν.

Όταν η μήτηρ ημών Ελλάς υπέστη επίθεσιν υπό δύο σιδηροφράκτων αυτοκρατοριών δεν διέθετε τα αεροπλάνα και τας δολοφονικας μηχανάς και τους εξοπλισμούς των εισβολέων. Οι στρατιώται της ητένιζαν και εζήτουν την βοήθειαν του Υψίστου. Εστάθησαν αλύγιστοι απέναντι των εισβολέων. Οι εύζωνοι και τσολιάδες έβλεπαν έμπροσθέν των την θεομήτορα Παναγίαν, η οποία συνεπολέμει μαζί των. Και συνέτριψαν τους εχθρούς των.

Η Κυπριακή εθνική πρεσβεία δεν διαθέτει υλικά μέσα διά να επιτύχη το δίκαιον του αγώνος της από τη Μ. Βρετανίαν, η οποία με τη υλικήν δύναμιν της δύναται να κινήση γην και ουρανόν. Εις την περίπτωσιν όμως των απεριγράπτων τίτλων του Κυπριακού λαού αυτή δεν έχει την ηθικήν δύναμιν. Οιαδήποτε υλική δύναμις δεν δύναται να λυγίση την ηθικήν δύναμιν. Εχομεν εις χείρας μας το ισχυρώτατον όπλον, το όπλον της δικαιοσύνης και της ηθικής. τα όπλα τα οποία διαθέτομεν είναι η αφοσίωσις μας προς το δίκαιον της υποθέσεως μας, η ομόνοια η ενότητα και η συνεργασία του ελληνικού κυπριακού λαού.

Κάμνω θερμήν έκκλησιν εκ μέρους της Κυπριακής Εθνικής Πρεσβείας, προς όλας τας Κυπριακάς εφημερίδας, όλας τας κομματικας παρατάξεις και προς την αγροτικήν και εργατικήν και αστικήν τάξιν, όπως θέσουν τέρμα εις τον διχασμόν. Διότι άνευ της συνεργασίας της ομονοίας και της ενότητος ουδέν δύναται να παραγματοποιηθή. Οθεν καλώ όλους εις στενήν συνεργασίαν και ομόνοιαν εκ των οποίων εξαρτάται και η αισία έκβασις του έργου της Πρεβείας.

Η Ομόνοια, η ενότης και η συνεργασία θα στήσουν επί του ιστού του πλοίου, το οποίον θα επαναφέρη εις Κύπρον την Πρεσβείαν, την λευκήν σημαίαν. Ο διχασμός όμως και η σπορά ζιζανίων θα έχουν ως αποτέλεσμα το μαύρισμα της σημαίας και διαιώνισιν της δουλείας μας.

Είθε ο Παντοδύναμος θα φωτίση τώρα που αρχίζει ο Κυριακός αγώνας να καταπαύσουν τα πάθη και ο διχασμός εις τη Μητέρα πατρίδα Ελλάδα και πρυτανεύσουν αυτή η ομόνοια και η ενότης.

Οι Αγγλοι είναι φίλοι και σύμμαχοι μας. Εχομεν όμως μαζί τους εν μικρόν παράπονον. Οτι δεν μας αφίνουν ελευθέρους. Εγώ όμως πιστεύω ότι θα αποδώσουν την ελευθερίαν μας. Το δίκαιον είναι μαζί μας. Ζήτω η ενότης και η συνεργασία του Κυπριακού λαού. Ζήτω η ένωσις".

Δέηση τελέστηκε και στη Λεμεσό σαν έφθασε το απόγευμα η πρεσβεία με επικεφαλής τον τοποτηρητή Λεόντιο για τη αναχώρηση της στο εξωτερικό.

Στο Τελωνείο αντιπροσωπεία σωματείων και οργανώσεων με τα λάβαρα τους με επικεφαλής το δήμαρχο της Πλουτή Σέρβα, προσφώνησε τα μέλη της Πρεσβείας.

Είπε ο Σέρβας:

"Κρατείτε εις χείρας σας την δικαιοτέραν και λογικωτέραν διεκδίκησιν ενός υποδούλου λαού. Περιφρουρήσατε την υπόθεσιν μας ως κόρην οφθαλμού. Ομιλήσατε παντού, κτυπήσατε κάθε θύραν. Εκθέσατε το μέγαλον μας δίκαιον και διακηρύξατε ότι ουδέποτε θα ειρηνεύσωμεν προτού εύρωμεν την ζεστασιάν εις την μητρικήν αγκάλην. Καλόν ταξίδι και αι ευχαί όλων μας σας συνοδεύουν.

Ζήτω η Ένωσις. Ζήτω η μεγάλη μας πατρίδα, η τετιμημένη Ελλάς".

Τα τρία μέλη της πρεσβείας επέβησαν στο ατμόπλοιο "Κορινθία" στις 10 το βράδυ της 10ης Νοεμβρίου. Το ταξίδι ήταν και δύσκολο και κουραστικό μια και αναμενόταν να φθάσει στον Πειραιά ύστερα από έξη ολόκληρες ημέρες.

Στις **15** του μήνα αναχώρησε επίσης από το αεροδρόμιο Λευκωσίας και ο Ιωάννης Κληρίδης. Τον προέπεμψαν στο αεροδρόμιο μόνο οι Δημοτικοί Σύμβουλοι Λευκωσίας Μ. Παπαπέτρου, Μιλτιάδης Χριστοδούλου και Χρ. Καλόγηρος.

Στην Αθήνα τα τέσσερα μέλη της πρεσβείας θα συνενώνονταν με τον εξόριστο Μητροπολίτη Κερύνειας Μακάριο και από εκεί θα μετέβαιναν στο Λονδίνο.